

Skupština Crne Gore
Odbor za rodnu ravnopravnost
00-63-9/19-

*IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA
RODNU RAVNOPRAVNOST
ZA 2018. GODINU*

© Skupština Crne Gore

ODBOR ZA RODNU RAVNOPRAVNOST SKUPŠTINE CRNE GORE u 2018. godini održao je 20 sjednica – pet tematskih i tri konsultativna saslušanja. U okviru tematskih sjednica, Odbor je održao dvije sjednice Ženskog parlamenta. Osmo zasjedanje održano je 7. marta, uoči Međunarodnog dana žena. Deveto zasjedanje Ženskog parlamenta održano je 26. novembra, u toku trajanja globalne kampanje „Šesnaest dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“.

Tokom 2018. godine, održana su tri konsultativna saslušanja – ministra rada i socijalnog staranja, ministra unutrašnjih poslova i ministra zdravlja na temu „Zaštita i podrška ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u porodici“; ministra provjete, ministra za ljudska i manjinska prava i generalne direktorice Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde na temu „Ostvarivanje dječjih prava u romskoj zajednici u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na obrazovanje djevojčica“; ministra održivog razvoja i turizma na temu „Praćenje sprovođenja Nacionalne strategije održivog razvoja do 2013. godine, u skladu sa ciljem 5 Strategije održivog razvoja Generalne skupštine UN-a iz 2015. godine“.

1. Odbor je, kao zainteresovano radno tijelo, sa aspekta svoje nadležnosti, razmotrio i podržao:

- *Predlog zakona o potvrđivanju Amandmana na član 20 stav 1 Konvencije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena* i Mišljenje dostavio Odboru za međunarodne odnose i iseljenike, kao matičnom odboru, na dalji postupak.

Generalna direktorica Direktorata za unaprijeđenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Blanka Radošević – Marović informisala je članove/ice Odbora da je Amandman na član 20 stav 1 Konvencije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena usvojen na osmom zasjedanju država članica 22. maja 1995. godine u Njujorku. Njime je definisano da se Komitet obično sastaje jednom godišnje radi razmatranja izvještaja podnesenih u skladu sa članom 18 ove konvencije. Trajanje zasjedanja Komiteta određuje se na sastanku država članica ove konvencije, što podliježe odobrenju Generalne skupštine. Takođe je podsjetila da je Konvencija usvojena na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija u Njujorku 18. decembra 1979. godine i stupila na snagu 3. septembra 1981. godine, nakon što ju je ratifikovalo dvadeset zemalja. SFR Jugoslavija je Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena ratifikovala 1981. godine. U skladu sa Odlukom o nezavisnosti, Crna Gora je pristupila sveobuhvatnom procesu sukcesije međunarodnih ugovora, čija je bila članica u ranijim državnim aranžmanima i na taj način je pristupila i ovoj konvenciji. Blanka Radošević - Marović ukazala je da Konvencija predviđa obrazovanje Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena sastavljenog od stručnjaka/inja iz država ugovornica, koji/e u radu Komiteta učestvuju u ličnom svojstvu. Prema članu 20 stav 1 Konvencije, Komitet se obično sastaje jednom godišnje u trajanju od najviše dvije nedjelje, radi razmatranja izvještaja podnesenih u skladu sa članom 18 ove konvencije. Međutim, usljed obimnosti dnevnog reda, pokazalo se da je neophodno produžiti trajanje zasjedanja u cilju pravovremenog razmatranja izvještaja i sprovođenja ostalih obaveza. U skladu sa tim, usvojen je Amandman na član 20 stav 1 ove konvencije, koji je potvrđen 22. decembra 1995. godine. Amandman stupa na snagu nakon što ga usvoji dvije trećine država ugovornica Konvencije. U okviru 67. redovnog zasjedanja Komiteta UN-a za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), koje je održano u Ženevi 11. jula 2017. godine, Komitet je razmotrio Drugi periodični izvještaj Crne Gore i nakon toga Crnoj Gori dostavio Zaključna zapažanja i preporuke CEDAW /C/MNE/CO/2. U preporuci 56 CEDAW Komitet je zatražio od države Crne Gore da u najkraćem mogućem roku prihvati Amandman na član 20 (1) Konvencije o vremenu sastanka ovog komiteta.

Budući da Amandman na član 20 stav 1 Konvencije postavlja osnov za uspješan i efikasan rad Komiteta, za šta se država Crna Gora aktivno zalaže, ne postoje smetnje za njegovo što hitnije usvajanje.

- *Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2019. godinu;* Odbor je u Mišljenju, dostavljenom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kao matičnom odboru, konstatovao da u Predlogu zakona nijesu vidljive budžetske linije iz kojih se finansiraju aktivnosti iz Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021, i da to otežava način njegovog razmatranja sa aspekta nadležnosti Odbora za rodnu ravnopravnost. Takođe, Odbor je konstatovao da je neophodno da Vlada Crne Gore učini napor kako bi se kroz zakon o završnom računu budžeta za 2018. godinu mogla pratiti primjena Zakona o rodnoj ravnopravnosti, prije svega čl. 3 i 14. Odbor pozdravlja aktivnosti Vlade Crne Gore na razvoju programskog budžeta, što će omogućiti da u Crnoj Gori zaživi rodno odgovorni budžet.

- *Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2017. godinu;* Odbor je podržao izvještaj i Mišljenje dostavio Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, na dalji postupak.

Zamjenik zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković prezentovao je Izvještaj o radu za 2017. godinu sa aspekta rodne ravnopravnosti. Od ukupno 857 pritužbi prispjelih Zaštitniku u 2017. godini, žene su podnijele 237 pritužbi, ili 27,65%, što je manje u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su žene podnijele 279 pritužbi, ili 31,20%. Žene su podnosile pritužbe na rad javnih službi, državnih organa, sudova, organa lokalnih samouprava, policije i tužilaštva.

Zaštitnik izražava zabrinutost u odnosu na položaj žena u slabo plaćenim sektorima zapošljavanja, gdje su najčešće angažovane preko ugovora na određeno vrijeme, pri čemu se ograničavaju njihova prava na plaćeno porodiljsko odsustvo i otežava/onemogućava povratak na posao nakon odsustva. Zaštitnik očekuje da će se zajedničkim pristupom svih nosilaca aktivnosti predviđenih programom sprovođenja PAPRR-a dodatno podsticati žensko preduzetništvo i samozapošljavanje; postignuti uravnotežena zastupljenost žena i muškaraca u zakonodavnoj vlasti na svim nivoima; jačati zastupljenost žena na rukovodećim i mjestima odlučivanja; obezbijediti pravni okvir za radni angažman koji omogućava usklađivanje roditeljskih i profesionalnih odgovornosti žena i muškaraca; smanjiti jaz u zaradama muškaraca i žena, ali i unaprijediti odgovor sistema u prepoznavanju, reagovanju i zaštiti od nasilja. Tokom izvještajne godine, Zaštitnik je u radu imao 14 pritužbi zbog diskriminacije po osnovu pola. U 11 predmeta kvalifikacija djela odgovara rodno zasnovanom nasilju, koje se, shodno Konvenciji SE o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, ima smatrati oblikom diskriminacije žena. Zaštitnik konstatuje da su postignuti određeni rezultati u unapređenju zakonodavnog okvira, izgradnji kapaciteta i podizanju nivoa svijesti o prevenciji, zabrani i zaštiti od diskriminacije zasnovane na polu, te unapređenju rodne ravnopravnosti. U izvještajnoj godini Zaštitnik je imao 11 predmeta rodno zasnovanog nasilja, pa u poređenju sa prethodnom godinom, kada su u radu bila četiri (4) predmeta, bilježi porast prijavljenih slučajeva. Ovaj podatak osim što implicira da su počinjena djela nasilja u porastu, može biti i pokazatelj činjenice da su žrtve dodatno osnažene i pravno poučene da nasilje prijave nadležnim organima, među kojima i instituciju Zaštitnika prepoznaju kao važnu kariku sistema.

Siniša Bjeković je naglasio da Zaštitnik i u ovom izvještaju ukazuje na neophodnost potpunog terminološkog usaglašavanja normativnog okvira sa Konvencijom, jasnog razgraničenja definicija nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, kao posebnog oblika diskriminacije. Takođe, posebno ukazuje na važnost primjena otežavajuće okolnosti prilikom odmjeravanja kazne u slučaju nasilja koje je izvršeno na

diskriminatornom osnovu kao pobudi kako u krivičnom, tako analogno i u prekršajnom postupku utvrđivanja odgovornosti, radi kažnjavanja srazmjerno težini počinjenog djela. U cilju obezbjeđenja proporcionalne i djelotvorne zaštite, neophodno je primjenjivati mjere bezbjednosti za žrtve krivičnog djela nasilja u porodici, ograničiti primjenu instituta odloženog gonjenja i sporazuma o priznanju krivice radi jačanja odvraćajuće kaznene politike i proširiti krug zaštićenih lica u okviru krivičnopravne i prekršajne zaštite na partnere i bivše partnere, bivše tazbinske srodnike, lica koja su bila ili su u emotivnoj ili seksualnoj vezi - bez obzira na to da li su živjela u istom domaćinstvu. Ne manje važno je sprovođenje redovnog nadzora nad izvršavanjem zaštitnih mjera i uslovnih osuda, kao i pokretanje postupka za utvrđivanje odgovornosti u slučajevima neizvršavanja i ponovljenog nasilja. Osim dosljedne primjene zakonodavnih mjera i djelotvorne saradnje organa za prevenciju i zaštitu, važno je da se žrtvama nasilja u porodici i partnerskom odnosu učine dostupnim servisi podrške i službe koje se staraju o bezbjednosti i zaštiti, uključujući sigurne kuće i programe savjetovanja i rehabilitacije za žrtve, kao i programe rehabilitacije za učinioce nasilja u porodici.

Kroz diskusiju je ocijenjeno da je Izvještaj Zaštitnika iz godine u godinu sve bolji, a institucija proaktivnija. To govori i o povećanju povjerenja, jer se Zaštitniku obraća sve veći broj građana.

2. Konsultativna saslušanja

- *Konsultativno saslušanje Kemala Purišića, ministra rada i socijalnog staranja, Mevludina Nuhodžića, ministra unutrašnjih poslova i Kenana Hrapovića, ministra zdravlja na temu „Zaštita i podrška ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u porodici“, organizovali su, na inicijativu NVO Sigurna ženska kuća, Odbor za rodnu ravnopravnost, Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje i Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu. Sjednica je održana 23. februara 2018. godine.*

Fokus saslušanja odnosio se na važeći zakonodavni okvir, implementaciju i modele podrške ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u porodici. Kroz pitanja i komentare doprinos raspravi dali/e su: zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, predstavnice civilnog sektora i predstavnica UNDP-a u Crnoj Gori.

Nakon rasprave, predloženi su zaključci, koji su usvojeni na Drugoj zajedničkoj sjednici Odbora za rodnu ravnopravnost, Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje i Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Sjednici su prisustvovali/e: predstavnice - NVO sektora Sigurna ženska kuća, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Nikšić, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Ulcinj, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Plav, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja - Podgorica, Bona Fide – Pljevlja, Centar za romske inicijative, Centar za ženska prava, Crnogorski ženski lobi; zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, predstavnica Misije OEBS-a u Crnoj Gori, predstavnica UNDP-a u Crnoj Gori, predstavnik/ce Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva zdravlja.

- *Konsultativno saslušanje ministra prosvjete Damira Šehovića, ministra za ljudska i manjinska prava Mehmeda Zenke i generalne direktorice Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde Marijane Laković - Drašković na temu „Ostvarivanje dječjih prava u romskoj zajednici u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na obrazovanje djevojčica“. Konsultativno saslušanje organizovano je u susret Međunarodnom danu Roma. Sjednica je održana 3. aprila 2018. godine.*

Predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović obratio se članovima/icama Odbora, predstavnicima Vlade Crne Gore, predstavnicima/ama romske i egipćanske zajednice i predstavnicima/ama međunarodnih i nevladinih organizacija. On je istakao obrazovanje kao jedan od najvažnijih preduslova ekonomske samostalnosti i istinske emancipacije pripadnika ove zajednice, kao i da, pored značajnih pomaka u toj oblasti, treba raditi na daljem povećanju njihovog obrazovnog nivoa. Problemi romske populacije su problemi crnogorskog društva i svijest o tome svakodnevno raste, poručio je predsjednik Brajović.

Ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka predstavio je aktivnosti i mjere koje u ovoj oblasti, posebno u dijelu promocije važnosti obrazovanja, sprovodi Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Kako je saopštio, Crna Gora je prepoznala izazove sa kojima se suočavaju pripadnici/e romske i egipćanske zajednice i aktivno radi na poboljšanju njihovog društvenog i ekonomskog položaja. Vlada Crne Gore je u martu 2016. godine usvojila Strategiju za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, koju prate jednogodišnji akcioni planovi i izvještaji. Mjere i aktivnosti koje su do sada preduzete u cilju unapređenja položaja Roma i Egipćana rezultirale su značajnim promjenama. Mladi Romi i Egipćani predstavljaju pokretačku snagu za integraciju cjelokupne romske zajednice, zbog čega se u budžetu države izdvajaju finansijska sredstva u cilju postizanja potpune integracije pripadnika ove populacije u društvene tokove crnogorskog društva.

Ministar prosvjete Damir Šehović tokom uvodnog izlaganja je saopštio da se u radu sa djecom romske i egipćanske populacije fokus stavlja na njihovu integraciju, pravičnost, kvalitet, kontinuitet obrazovanja i poboljšanje školskog i socijalnog postignuća. Zbog snažne izloženosti riziku od prekida školovanja za djecu RE populacije, a posebno za djevojčice, Zavod za školstvo je formirao tim za prevenciju napuštanja školovanja u Podgorici, s ciljem identifikacije problema i prevencije rizika napuštanja školovanja. Formirani su timovi u osnovnim školama u Nikšiću i Beranama. Prethodno je razvijen mehanizam za sprečavanje napuštanja školovanja, prateći priručnik *Upravljanje slučaja u službi sprječavanja napuštanja i odbijanja školovanja*, a realizovane su i druge aktivnosti koje imaju isti cilj. Takođe, urađen je Protokol o postupanju i prevenciji ranog napuštanja školovanja, sa jasno razrađenim multidisciplinarnim postupanjima nadležnih institucija. U Ministarstvu prosvjete u okviru informacionog sistema urađena je aplikacija u cilju prepoznavanja rizika ranog napuštanja na nivou osnovne i srednje škole. Postavljeni su indikatori rizika, parametri evidencije, kriterijumi za upozorenje i mjere koje treba preduzeti. U završnom dijelu diskusije ministar prosvjete Damir Šehović ocijenio je važnim da je problem identifikovan, da bilježimo značajne rezultate kada je riječ o obrazovanju romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori, ali isto tako da prostora za unapređenje ima i da očekuje podršku ne samo od strane nadležnih državnih organa, već i od nevladinih organizacija i cjelokupne zainteresovane javnosti.

Generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde Marijana Laković - Drašković saopštila je, između ostalog, da Ministarstvo pravde, prateći i uvažavajući potrebe društvenog ambijenta, radi na unapređenju zakonodavnog okvira kada je u pitanju unapređenje prava žena i prava djeteta i prati primjenu tih propisa.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Snežana Mijušković informisala je učesnike sjednice da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore podnio alternativni izvještaj o drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije UN-a o pravima djeteta, i, nakon dobijenih preporuka, će se pristupiti njihovoj implementaciji. Između ostalog, saopštila je da se prava djece iz romske zajednice svakodnevno krše, da je za rješavanje tih problema neophodna međusektorska saradnja i saradnja sa lokalnim zajednicama i ukazala na činjenicu da u Crnoj Gori još uvijek ima djece koja ne posjeduju lična dokumenta.

U raspravi su kroz pitanja, komentare i ukazivanje na moguća rješenja problema koji su apostrofirani učestvovali/e pripadnici/e romske i egipćanske zajednice. Kao prioriteta izdvojena su pitanja: socijalno-ekonomskog statusa, nedovoljne informisanosti, ranih i ugovorenih brakova, nasilja u porodici i društvu.

Zaključujući sjednicu, *predsjednica Odbora* je saopštila da ohrabruje podatak o visokom stepenu spremnosti pripadnika/ca romske zajednice da rade na rješavanju svog statusa, kao i visok stepen povjerenja u institucije sistema. Naglasila je da će Odbor nastaviti da afirmiše politiku antidiskriminacije, kao i aktivnosti koje daju podsticaj unapređenju ukupnog položaja romske i egipćanske zajednice, poštovanja ljudskih prava i sloboda i posebno stvaranja uslova za bolji položaj i zaštitu djece i žena u romskoj i egipćanskoj populaciji.

Sjednici su, pored člana/ica Odbora, prisustvovali/e: predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Halil Duković; zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković; zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Snežana Mijušković; generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leon Gjokaj; načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović; načelnica Direkcije za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, inkluzivno obrazovanje i strateško programiranje i razvoj u Ministarstvu prosvjete Tamara Milić; predstavnici/e NVO: Centra za romske inicijative, Nikšić, Mladi Romi, Ženske RAE mreža „PRVA“, Građanske Alijanse, Crnogorskog ženskog lobija, CARE International, Koračajte sa nama, Međunarodne fondacije „Ruka prijateljstva“, pripadnice romske i egipćanske zajednice i predstavnice Delegacije EU u Crnoj Gori.

- *Konsultativno saslušanje Pavla Radulovića, ministra održivog razvoja i turizma na temu „Praćenje sprovođenja Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. godine, u skladu sa Ciljem 5 Strategije održivog razvoja Generalne Skupštine UN-a iz 2015. godine“, na 21. sjednici Odbora održanoj 20. jula.*

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine (NSOR) predstavlja dugoročnu razvojnu strategiju Crne Gore, kojom se definišu rješenja za održivo upravljanje sa četiri grupe nacionalnih resursa: ljudskim, društvenim, prirodnim i ekonomskim, kao prioritetima ukupnog održivog razvoja crnogorskog društva. Crna Gora je među prvim državama u potpunosti prihvatila i u nacionalni sistem integrisala zahtjeve Ujedinjenih nacija utvrđene Agendom Ujedinjenih nacija za održivi razvoj do 2030. godine.

U okviru *cilja 5 Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i djevojčice*, teži se postizanju niza konkretnih ciljeva: eliminisati sve oblike nasilja nad ženama i djevojčicama u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima, i seksualnu i druge oblike eksploatacije; eliminisati sve štetne prakse, kao što su dječiji, rani i nasilni brakovi i sakaćenje ženskih genitalija; obezbijediti da žene u potpunosti i efektivno učestvuju i imaju jednake mogućnosti za rukovođenje na svim nivoima donošenja odluka u političkom, privrednom i javnom životu; sprovesti reforme kako bi žene dobile jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i ostalim oblicima svojine, finansijskim uslugama, nasljedstvu i prirodnim resursima, u skladu sa nacionalnim zakonima; povećati upotrebu inovativnih tehnologija, posebno informacionih i komunikacionih tehnologija, kako bi se promovisalo osnaživanje žena; usvojiti i osnažiti dobru politiku i izvršno zakonodavstvo za promovisanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica na svim nivoima.

Tokom diskusije, konstatovano je da je neophodno svih 17 ciljeva održivog razvoja razmatrati sa aspekta rodne ravnopravnosti, a ne samo cilj 5, kao i da će se Odbor u narednom periodu baviti ovim temama.

Sjednici su, pored člana/ica Odbora, prisustvovali/e: direktor Direktorata za klimatske promjene i mediteranske poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma Ešef Husić, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović, izvršna direktorica Crnogorskog ženskog lobija Aida Petrović, izvršna direktorica „SOS telefona za žene i djecu žrtve nasilja” Podgorica Biljana Zeković, menadžerka Programa za rodnu ravnopravnost u Kancelariji UNDP-a Kaća Đuričković i saradnica u Odjeljenju za poslove rodne ravnopravnosti Aida Ibrahimović.

3. Tematske sjednice

- *Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je Osmo zasijedanje Ženskog parlamenta, uoči Međunarodnog dana žena, u cilju promovisanja ženskih ljudskih prava u Crnoj Gori.*

Članovi i predstavnici/e Vlade Crne Gore odgovarali su na pitanja predstavnica ženskih asocijacija parlamentarnih partija i civilnog društva.

Za sjednicu Ženskog parlamenta dostavljeno je 16 pitanja: 8 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija (DPS 2; SD 1; Bošnjačka stranka 1; LPCG 1; FORCA 1; DUA 1; DF 1); 6 pitanja predstavnica NVO, i to: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić (1), Crnogorski ženski lobi (1); Centar za romske inicijative Nikšić (1), NVO „SPES“ (1), Ženski fudbalski klub „Breznica“ (1), Unija poslodavaca (1); 2 pitanja koordinatorke za rodnu ravnopravnost, i to: koordinatorka za rodnu ravnopravnost Glavni grad Podgorica (1) i koordinatorka za rodnu ravnopravnost u SO Danilovgrad (1).

Pitanja su postavljena: ministru pravde (3), ministru unutrašnjih poslova (1), ministru finansija (1), ministru prosvjete (1), ministarki ekonomije (2), ministru održivog razvoja i turizma (1), ministru zdravlja (1), ministru za ljudska i manjinska prava (1), ministru rada i socijalnog staranja (3), ministru sporta (1) i ministarki javne uprave (1).

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednicu je otvorio Ivan Brajović, predsjednik Skupštine Crne Gore.

U nastavku zasijedanja prisutnima se obratio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković. Pored poslanika/ca, predstavnica ženskih asocijacija parlamentarnih partija i civilnog društva, zasijedanju su prisustvovali i predstavnici/ce diplomatskog kora, međunarodnih organizacija i lokalne samouprave.

- *Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je Deveto zasijedanje Ženskog parlamenta, posvećeno realizaciji aktivnosti na polju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici, u toku trajanja globalne kampanje „Šesnaest dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“.*

Članovi/ice i predstavnici/e Vlade Crne Gore odgovarali su na pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija, kao i predstavnica civilnog društva, kao i Koordinacionog odbora korisnica naknada za majke sa troje i više djece.

Za sjednicu Ženskog parlamenta dostavljeno je 15 pitanja: 12 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija (DPS 3; SD 1; Bošnjačka stranka 1; LPCG 1; FORCA 1; HGI 1; DF 4); 2 pitanja predstavnice NVO, i to: Crnogorski Ženski lobi (1), Centar za romske inicijative Nikšić (1); 1 pitanje predstavnica Koordinacionog odbora korisnica naknada za majke sa troje i više djece.

Pitanja su postavljena: Vladi Crne Gore (1), ministru pravde (3), ministru unutrašnjih poslova (2), ministru zdravlja (1), ministru za ljudska i manjinska prava (2) i ministru rada i socijalnog staranja (3).

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednicu je otvorio Ivan Brajović, predsjednik Skupštine Crne Gore.

„Crna Gora mora biti društvo sa nultom tačkom tolerancije prema bilo kojoj vrsti nasilja, a posebno nasilja nad ženama“, poručio je predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović na otvaranju Devetog zasjedanja Ženskog parlamenta.

Predsjednik Skupštine je, između ostalog, saopštio da borba protiv nasilja uvijek mora biti postavljena u širi kontekst i podrazumijevati osnaživanje žena svih uzrasta, poboljšanje njihovog ekonomskog položaja, kao i povećanje njihovog učešća u politici u svim društvenim sferama.

Naše društvo sazrijeva i shvata da žene, koje čine više od polovine stanovništva Crne Gore, imaju pravo i potrebu da učestvuju u političkim procesima koji utiču na njihove, živote njihovih porodica i, u krajnjem, na cjelokupno društvo. Takođe, predsjednik Brajović podržava zahtjev predstavnica Ženske političke mreže, koju čine političarke iz 16 partija u Crnoj Gori, da na listama bude minimum 40% žena, uz raspored koji podrazumijeva da se u svakoj grupi od tri kandidata nađe najmanje jedna žena. I kroz ovu mrežu, ali i druge primjere umrežavanja kroz istoriju, žene su pokazale da su u kriznim i izazovnim periodima u stanju da vode dijalog i kreiraju politike i akcije neophodne za rješavanje najaktuelnijih problema u društvu, kakvo nasilje nad ženama i u porodici jeste, naglasio je predsjednik Brajović.

Nasilje ne smije biti pojava na koju se žmuri i čuti, a svaka žena u Crnoj Gori ima pravo na život bez straha i nasilja. Na to nas obavezuju ne samo zakoni, konvencije i pravila, već i naša svijest, savjest i naše opredjeljenje da svakodnevno gradimo društvo u kojem će svi živjeti bezbjedno, dostojanstveno, uživati jednaka prava, uslove i šanse.

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak u uvodnom obraćanju učesnicima/ama Ženskog parlamenta ocijenila je da je u Crnoj Gori još uvijek visok prag tolerancije na nasilje nad ženama. Između ostalog, saopštila je da je alarmantan podatak iz nedavnog istraživanja da svaka četvrta osoba u Crnoj Gori, koja je učestvovala u anketi, nalazi opravdanje za nasilje i naglasila da nasilje ne smije da se toleriše i mora da se sankcioniše. Međunarodne kampanje govore o tome da i poslanice često, u okviru parlamenata na globalnom nivou, trpe neki oblik nasilja. O svemu tome treba govoriti, jer kad progovorimo, onda smo i bliže rješenju.

Na otvaranju su govorili: predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković i izvjestiteljka GREVIO Komiteta za Crnu Goru Marcelina Naudi, koja je predstavila Izveštaj GREVIO Komiteta o procjeni zakonodavnih i drugih mjera kojima se primjenjuju odredbe Konvencije SE o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) za Crnu Goru i Ambrus Izabella Agnes, poslanica Parlamenta Rumunije.

Nakon toga su članovi/ce Vlade Crne Gore i njihovi predstavnici/ce odgovarali na pitanja učesnica, predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija, civilnog društva i Koordinacionog odbora majki korisnica naknada sa troje i više djece.

Poslije dobijenih odgovora na postavljena pitanja, prisutnima se obratila potpredsjednica Opštine Herceg Novi mr Danijela Đurović.

Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, zaključujući Deveto zasjedanje Ženskog parlamenta, saopštila je da su potrebna djela kojima se nasilje nad ženama i nasilje u porodici mjerljivo

smanjuje i prestaje da bude prijetnja ženama i dio života mnogih porodica, te da će Odbor za rodnu ravnopravnost u narednom periodu ovom problemu posvetiti dužnu pažnju.

- *Porodice i inkluzivna društva bila je tema 16. sjednice održane 15. maja, u proširenom sastavu. Održavanjem ove sjednice Odbor je obilježio Međunarodni dan porodice.*

Sjednicu je otvorila predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, a prisutnima su se obratile direktorica Centra za promociju zdravlja u Institutu za javno zdravlje Crne Gore prof. dr Agima Ljaljević i načelnica Direkcije u Direktoratu za zdravstvenu zaštitu i biomedicinu u Ministarstvu zdravlja Senka Klikovac.

Međunarodni dan porodice, 15. maj, obilježava se širom svijeta od 1993. godine, kada ga je proglasila Generalna Skupština Ujedinjenih nacija, sa ciljem da ohrabri zemlje članice da prepoznaju potrebu za osnaživanjem porodice kao institucije. Na taj način istaknuta je važnost porodice kao osnovnog segmenta cjelokupne društvene zajednice.

Tema Međunarodnog dana porodice ove godine je „Porodice i inkluzivna društva“, sa fokusom na 16. cilj održivog razvoja, koji se odnosi na promovisanje miroljubivih i inkluzivnih društava za održivi razvoj, obezbjeđenje pristupa pravdi za sve i izgradnju efikasnih, odgovornih institucija na svim nivoima.

Konstatovano je da je ukupan broj porodica u Crnoj Gori, prema popisu iz 2011. godine, iznosio 167.177. Najviše ih je bilo u Podgorici, i to 50.024, što čini 30% od ukupnog broja porodica u Crnoj Gori. U Nikšiću živi 19.278 porodica, što je učešće od 11% ukupnog broja porodica, a slijede Bijelo Polje i Bar sa po 7%. Vjenčanjem parova, formirane su 131.218 porodica, a 6.430 su u formi vanbračne zajednice. Jednoroditeljskih porodica je ukupno 29.529, i to 5.105 porodica u kojima je samo otac sa najmanje jednim djetetom i 24.424 porodica gdje je jedini roditelj majka sa najmanje jednim djetetom. Prosječan broj članova u porodici je 3,3.

Prema posljednjim podacima Zavoda za statistiku Crne Gore, u 2016. godini sklopljeno je 3.178 a razvedena su 703 braka, što je najviše u zadnjih deset godina.

Ukazano je na tendenciju pada stope nataliteta i fertiliteta, koji u vrijednosti od 1,7 ne obezbjeđuje ni prostu reprodukciju.

Podaci pokazuju da je, 2016. godine, na 100 djevojčica rođeno 103 dječaka. Radi poređenja, 1961. godine je rođeno na 100 djevojčica 109 dječaka. U desetogodišnjem periodu najviše dječaka u odnosu na djevojčice je rođeno 2009. godine, kada je ovaj odnos iznosio 113 dječaka na 100 djevojčica.

Stopa smrtnosti odojčadi, koja predstavlja veoma značajan pokazatelj zdravstvenog stanja stanovništva i razvoja zdravstvene zaštite, kao i indikator cjelokupnog socijalno-ekonomskog, obrazovnog, kulturnog i drugog razvoja društva se, u Crnoj Gori, smanjila sa 56,8‰ u 1965. godini na 3,4‰ u 2016. godini.

Odbor je zaključio da u kreiranju svih sektorskih politika tema porodice mora biti prioritet, kao i da je neophodno nastaviti sa organizovanjem sjednica na temu porodice, braka, uloge roditelja sa posebnim akcentom na ulogu oca.

U raspravi su, pored člana/ica Odbora, diskutovale i rukovoditeljka Odjeljenja za obrazovanje odraslih u Centru za stručno obrazovanje Ljiljana Garić, članica Operativnog tima za borbu protiv porodičnog nasilja i nasilja nad ženama Irena Vuković, izvršna direktorica Crnogorskog ženskog lobija Aida Petrović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović i zamjenica direktorice Centra za socijalni rad za Glavni grad Podgorica Katarina Bijelić.

Nakon rasprave, Odbor je zaključio da u kreiranju svih sektorskih politika tema porodice mora biti prioritet, kao i da je neophodno nastaviti sa organizovanjem sjednica na temu porodice, braka, uloge roditelja sa posebnim akcentom na ulogu oca.

- Na 18. sjednici održanoj 18. juna razmotren je Izveštaj o realizaciji Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2017 – 2021. za 2017. godinu

Članu/icama Odbora Izveštaj je predstavio v.d. sekretara Ministarstva za ljudska i manjinska prava Valon Dasharami. Izveštaj je usvojila Vlada Crne Gore u martu 2018. godine, a pripremila Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Podsjetio je da ovo treći po redu Plan aktivnosti (PAPRR za 2017. godinu) i izdvojio oblasti: unapređenje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti; rodno osjetljivo vaspitanje i obrazovanje; rodna ravnopravnost u ekonomiji; rodno osjetljiva zdravstvena zaštita; rodno zasnovano nasilje; mediji, kultura i sport; ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu; institucionalni mehanizmi za primjenu politika rodne ravnopravnosti. U svakoj oblasti je određen strateški cilj, definisane su aktivnosti, nosioci, partneri, vremenski okvir, indikatori, sredstva verifikacija i potrebna finansijska sredstva za realizaciju predviđenih aktivnosti.

Izveštaj o realizaciji Programa sprovođenja Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za 2017. godinu ukazuje na stepen unapređenja zakonodavnih i institucionalnih mehanizama kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou, kao i na značajne pomake u tri prioritete oblasti: politička participacija, ekonomsko osnaživanje i borba protiv nasilja nad ženama.

Veliki broj aktivnosti iz ovog izvještaja inkorporiran je u izvještajima o realizaciji akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 - Pravosuđe i temeljna prava i 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, koji su pokazali da se mjere koje su predviđene ovim akcionim planovima realizuju planiranom dinamikom.

Analiza realizacije mjera PAPRR-a za 2017. godinu pokazuje da je 67% planiranih mjera realizovano u potpunosti ili se kontinuirano realizuje; 17% nije dospjelo za izvještavanje; 9% nije realizovano, a 7% je djelimično realizovano. Najveći stepen realizacije mjera ostvaren je u oblastima: Unapređenje rodne ravnopravnosti i ljudskih prava žena; Rodno osjetljivo vaspitanje i obrazovanje; Rodno osjetljiva zdravstvena zaštita i Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu. Polovična ili približno polovična realizacija mjera bilježi se u oblastima Rodna ravnopravnost u ekonomiji i Rodno zasnovano nasilje. Najmanji stepen realizacije planiranih mjera je u oblastima Rodna ravnopravnost u medijima, kulturi i sportu i Institucionalni mehanizmi za primjenu politika rodne ravnopravnosti i međunarodna saradnja.

Načelnica Odjeljenja za pitanja rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović informisala je člana/ice Odbora da je u okviru projekta IPA 2014 „Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti“, koji realizuje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori, a uz finansijsku podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, osnovana Ženska politička mreža, koju čine predstavnice 14 političkih partija u Crnoj Gori, a koja je imala nekoliko značajnih rezultata na planu veće političke participacije žena. U okviru aktuelnog projekata IPA 2014, u 20 opština realizovan je edukativni program za predstavnice političkih partija i odbornice. Program obuke je prošla 251 učesnica, od kojih je 59% odbornica u lokalnim parlamentima. U oblasti ekonomskog osnaživanja, završen je ciklus obuka preduzetnica u Glavnom gradu Podgorica i Opštini Nikšić. Projekat IPA 2014 „Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti“ imao je značajan uticaj na šest opština (Podgorica, Budva, Bar, Danilovgrad, Berane i Herceg Novi), koje su, na inicijativu Ženske političke mreže, opredijelile posebna sredstva za žensko preduzetništvo u budžetima za 2018. godinu, u ukupnom iznosu od 120.000 €. Takođe, urađena je Studija sa predlozima najboljih praksi za

uspostavljanje garantnih fondova za preduzetništvo. U okviru programa IPA 2014, sprovedeno je istraživanje o nasilju „Istraživanje o prevalenci, percepcijama, cijeni i multidisciplinarnom odgovoru na nasilje u porodici“, koje je predstavljeno javnosti u septembru 2017. godine.

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak komentarisala je ostvareni stepen realizacije mjera u pojedinim oblastima i saopštila da smatra da se ubuduće mora veća pažnja posvetiti indikatorima jer su oni ključni za kvalitetnu analizu i realizaciju PAPRR-a. Mišljenja je da su najbolji rezultati postignuti u oblasti podrške ženskom preduzetništvu, iako se to po indikatorima ne bi moglo zaključiti.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio Izvještaj o realizaciji Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2017 – 2021. za 2017. godinu.

- Na 19. sjednici održanoj 27. juna razmotren je Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2015-2020. za 2018. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2017. godinu.

Generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leon Gjokaj informisao je članove/ice Odbora da je Vlada Crne Gore, u martu 2018. godine, donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2018. godinu i usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za 2017. godinu, koji je dostavilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Akcionim planom je utvrđen značajan broj aktivnosti u cilju veće integracije romske i egipćanske populacije, kao i nosioci tih aktivnosti, mjere i rokovi za njihovu realizaciju. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2017. godinu daje prikaz realizacije planiranih mjera, kao i postignute rezultate. Leon Gjokaj je saopštio da je Crna Gora u proteklom periodu ostvarila napredak u oblasti inkluzivnog obrazovanja, kao i da je integracija romske i egipćanske zajednice složen i dugoročan proces. U radu sa djecom fokus se stavlja na njihovu integraciju, poboljšanje školskog i socijalnog postignuća, a programi uključivanja djece romske i egipćanske populacije kontinuirano se sprovode na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja u Crnoj Gori. Povećan je stepen upisa i primjenom posebnih mjera došlo je do smanjenja ranog napuštanja škole na svim nivoima obrazovanja.

Za svu djecu za koju roditelji nemaju potrebnu dokumentaciju ili riješen pravni status omogućen je upis u osnovnu školu, s tim da roditelji imaju obavezu da istu dostave u toku školske godine. Ministarstvo prosvjete, afirmacijom važnosti obrazovanja, kampanjama za upis, podrškom pri upisu na nivou svakog zainteresovanog pojedinca, radi na povećanju broja upisa u srednje škole pripadnika romske i egipćanske populacije. Za sve upisane učenike srednjih škola romske i egipćanske populacije realizovana je i aktivnost određivanja mentora koji su zaduženi da prate učenike i brinu o njihovoj redovnosti pohađanja nastave i uspjeha u školi. Međutim, cilj kome se teži - da se svi učenici romske i egipćanske zajednice koji završe osnovnu školu upisuju u srednje škole, još nije postignut. Zahvaljujući naporima nadležnih institucija i civilnog sektora, značajno je povećan broj pripadnika romske i egipćanske populacije upisanih na visokoobrazovnim ustanovama. Na fakultetima u Crnoj Gori, školske 2017/2018. godine, studira 27 pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice, a od tog broja na početku akademske godine je upisano 7 studenata. Program stipendiranja i pomoći u obrazovanju je nastavljen. Prema podacima nadležne institucije, nema nezaposlenih Roma i Egipćana sa VII stepenom stručne spreme. Tokom diskusije, Leon Gjokaj je kao jednu od prepreka za integraciju romske i egipćanske populacije istakao problem ugovorenih brakova. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je, u skladu sa Akcionim planom za implementaciju

Strategije za 2017. godinu, a u saradnji sa nadležnim institucijama i nevladinim organizacijama, realizovalo 12 kampanja u romskim i egipćanskim naseljima o problemu nasilja nad ženama i prisilnim dječjim brakovima. Učesnici/e su upoznati sa štetnim efektima dječjih ugovorenih/prisilnih brakova, kao i sa zakonskom regulativom u ovoj oblasti. U pogledu ostvarivanja zdravstvene zaštite, a radi povećanja stepena dostupnosti zdravstvene zaštite predviđena je mjera uvođenja i jačanja uloge saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u zdravstvu. Osnovna uloga saradnika je aktivna komunikacija sa romskom i egipćanskom zajednicom i njihovo uključivanje u sistem zdravstvene zaštite. Ostale mjere iz Akcionog plana su realizovane, obuhvati imunizacijama sve djece u Crnoj Gori se prate kroz sprovođenje programa obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, pa i terenske vakcinacije romske i egipćanske djece u naseljima. Ministarstvo zdravlja u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, u cilju jačanja svijesti o značaju prevencije i čuvanja zdravlja, organizovalo je u toku 2017. godine preventivne preglede Romkinja u domovima zdravlja u četiri opštine.

Izvršna koordinatorka Centra za romske inicijative Fana Delija je tokom diskusije između ostalog, saopštila da zbog veoma izraženih patrijarhalnih odnosa, koji su dominantni u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori, veliki broj Romkinja i Egipćanki suočava se sa nasiljem u porodici i ugovorenim brakovima, zbog čega se Centar za romske inicijative opredijelio za intenzivniji rad na ovim problemima. Maloljetnički brakovi izazivaju čitav niz dalekosežnih posljedica. Naglasila je da nadležne institucije moraju biti uključene kako bi se olakšao rad na terenu i na koordinisani način dobila uputstva kako treba raditi i sprečavati ove pojave. Nepoštovanjem dječjih prava kroz sklapanje dječjih ugovorenih brakova ne poštuju se nacionalni ni međunarodni zakonski okviri koje je Crna Gora donijela ili ratifikovala po pitanju suzbijanja i eliminisanja ove štetne pojave, koja se ne može prihvatiti i posmatrati kao običajno pravo kod romske i egipćanske populacije.

Kroz raspravu koja je uslijedila ukazano je na važnost pitanja – ranih i ugovorenih brakova, nasilja u porodici, zaštite djece od prosjačenja, broja upisanih srednjoškolaca i studenata romske i egipćanske populacije i redovnosti isplate stipendija, finansiranja medijatora u srednjim školama u kojima ima učenika koji se izjašnjavaju kao pripadnici romske i egipćanske zajednice, obavezne imunizacije djece u romskoj i egipćanskoj populaciji, dobijanja ličnih dokumenata, održivosti projekata koji se finansiraju iz različitih izvora, medijskog izvještavanja koje treba da doprinese integraciji manjina.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2018. godinu, sa Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2017. godinu, te da su član/ice Odbora tokom rasprave izrazili uvjerenje da će sve institucije koje su uključene u pitanja romske i egipćanske zajednice posvetiti dužnu pažnju istaknutim problemima, kao i primjeni zakona i da će Odbor u narednom periodu, kao i do sada, sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava saradivati u realizaciji pojedinih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za 2018. godinu.

- Odbor je na 20. sjednici održanoj 2. jula razmotrio Akcioni plan za sprovođenje Strategije ženskog preduzetništva Crne Gore 2015-2020. godina, za 2018. godinu, sa Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije ženskog preduzetništva Crne Gore 2015-2020. godina za 2017. godinu.

U okviru svojih nadležnosti, Akcioni plan i Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2015-2020. godina članu/icama Odbora predstavile su: Ana

Šebek, predstavnica Ministarstva ekonomije; Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava; Zvezdana Oluić, savjetnica za žensko preduzetništvo u Uniji poslodavaca Crne Gore i predstavnica Asocijacije poslovnih žena Crne Gore i Ana Cmiljanić, menadžerka za kontroling, planiranje i izvještavanje u Investiciono-razvojnog fondu.

Sjednici je prisustvovao i Miloš Čelanović, generalni direktor Direktorata za razvoj u Ministarstvu ekonomije.

Ana Šebek, predstavnica Ministarstva ekonomije, saopštila je da su Akcionim planom za 2018. godinu, koji je Vlada Crne Gore donijela u decembru 2017. godine, planirane aktivnosti koje se odnose na dalje unapređenje poslovnog ambijenta za mala i srednja preduzeća u većinskom vlasništvu žena, unapređenje finansijske podrške, potrebnih znanja i vještina, promocije i umrežavanja. Takođe, date su preporuke za realizaciju mjera koje se odnose na uvođenje poreskih olakšica za žene u prvoj godini poslovanja; unapređenje pristupa finansijama zbog uvođenja garantnih šema za žene u biznisu; pružanja podrške biznisu kroz usluge poslovnog savjetovanja i jačanja infrastrukture (biznis centara i dr.); unapređenja statističkog praćenja indikatora malih i srednjih preduzeća prema polu (broj malih i srednjih preduzeća, zaposlenost, učešće malih i srednjih preduzeća u izvozu, učešće malih i srednjih preduzeća u bruto domaćem proizvodu, prometu, investicijama i profitabilnosti). U martu 2018. godine, Vlada je usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2017. godinu, koji obuhvata analizu ostvarenih rezultata i efekata po operativnim ciljevima i aktivnostima u okviru četiri Strategijom definisana cilja. Izvještaj je pokazao da je ostvaren napredak i da se kontinuirano radi na realizaciji svih aktivnosti iz Akcionog plana. U završnom dijelu diskusije Ana Šebek je saopštila da se većina aktivnosti iz Akcionog plana realizuje iz inostranih projekata i donatorskih sredstava, uz dobrovoljan rad žena koje vjeruju da treba promovisati žensko preduzetništvo, a da bi uz dodatna izdvajanja iz budžeta efekti realizovanih mjera i aktivnosti bili bolji.

Ana Cmiljanić, menadžerka za kontroling, planiranje i izvještavanje u Investiciono-razvojnog fondu Crne Gore, informisala je članove/ice Odbora da je Investiciono-razvojni fond (IRF) uspostavio tri kreditne linije sa povoljnom kamatnom stopom isključivo za preduzeća u većinskom ženskom vlasništvu. Odobrena su 34 kredita u vrijednosti od 2,4 mil. €, kao i olakšane procedure za njihovo dobijanje.

U septembru 2017. godine Vlada Crne Gore usvojila je Informaciju o osnivanju Garantnog fonda u okviru IRF-a, u cilju podrške razvoju preduzetništva i otvaranju novih mikro, malih i srednjih preduzeća, kao i novih instrumenata za podršku otvaranja novih radnih mjesta. U novembru 2017. usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Investiciono-razvojnog fondu Crne Gore, čime su se stekli uslovi za realizaciju Garantnog fonda tokom 2018. godine. Kroz primjenu garantnih šema omogućiće se dostupnost finansijskim sredstvima većem broju potencijalnih preduzetnica i preduzetnika. Ovi instrumenti namijenjeni su mladima, ženama, nezaposlenim visokoškolcima, individualnim poljoprivrednim proizvođačima, tehnološkim viškovima, kao i svim onim preduzetnicima i preduzetnicama koji imaju održivu i profitabilnu ideju ali ne mogu da obezbijede dovoljan kolateral za potrebna sredstva.

Zvezdana Oluić, savjetnica za žensko preduzetništvo u Uniji poslodavaca Crne Gore i predstavnica Asocijacije poslovnih žena Crne Gore, saopštila je da ekonomsko osnaživanje žena predstavlja važan segment ukupnog djelovanja Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG), posebno kroz aktivnosti promocije i podrške razvoju žena u biznisu i menadžmentu koje UPCG realizuje od svog osnivanja. Ženama je neophodna i veća institucionalna podrška koja se neće zasnivati samo na akcionim planovima i

strategijama, već na konkretnim sredstvima koja će biti namijenjena direktnoj podršci njihovom biznisu. Aktivnosti koje će se u narednom periodu realizovati podrazumijevaju pružanje pomoći u unapređivanju zakonske regulative u smislu saradnje sa institucijama na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i realizaciji projekata usmjerenih u razvoj pružanja podrške ženskom preduzetništvu. Tokom diskusije, Zvezdana Olujić najavila je brojne aktivnosti koje će UPCG realizovati do kraja godine, u okviru projekta koji sprovodi sa Međunarodnom organizacijom rada (ILO), u cilju promocije žena menadžerki i podrške njihovom profesionalnom razvoju, kao i pružanja doprinosa budućem djelovanju kompanija u dijelu usvajanja politika i pokretanja inicijativa koje će omogućiti veće učešće žena u različitim strukturama i na najvišim nivoima upravljanja u kompanijama. Takođe, informisala je Odbor da Asocijacija poslovnih žena Crne Gore (APŽ) kontinuirano promovise žensko preduzetništvo u medijima, realizuje obuke na radu i monitoring za žene i mlade, sa fokusom na sjeveroistočni region, saraduje sa lokalnim upravama Podgorice, Nikšića, Berana i Rožaja, Direkcijom za mala i srednja preduzeća, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i Odborom za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore. Asocijacija poslovnih žena Crne Gore je, između ostalog, podržala formiranje Ženske političke mreže, kao dobrog modela osnaživanja i uključivanja žena u politički, ekonomski i društveni život države. Asocijacija je podržala jednu od prvih inicijativa Ženske političke mreže, da se u okviru lokalnih budžeta napravi preraspodjela sredstava koja će omogućiti dodatni novac za podsticaj ženskog preduzetništva. Rezultat te inicijative je da su opštine: Podgorica, Budva, Bar, Danilovgrad, Berane i Herceg Novi opredijelile posebna sredstva za razvoj ženskog preduzetništva u budžetima za 2018. godinu.

Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, informisala je Odbor da su ciljevi programske politike za žensko preduzetništvo usklađeni sa ključnim evropskim strateškim dokumentima u ovoj oblasti i naglasila da se jačanje ekonomskog položaja žena u Crnoj Gori nalazi među prioritnim zadacima politike rodne ravnopravnosti.

U raspravi su kroz pitanja i komentare učestvovali/e: predsjednica Odbora Nada Drobnjak, članica Odbora Aleksandra Vuković, predstavnik Ministarstva ekonomije Ana Šebek, menadžerka za kontroling, planiranje i izvještavanje u Investiciono-razvojnem fondu Crne Gore Ana Cmiljanić i načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio Akcioni plan za sprovođenje Strategije ženskog preduzetništva Crne Gore 2015-2020. godina, za 2018. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije ženskog preduzetništva Crne Gore 2015-2020. godina, za 2017. godinu.

- „Pravni okvir poštovanja prava LGBTIQ osoba“ bila je tema 23. sjednice održane 12. novembra, u proširenom sastavu. Odbor je, održavanjem tematske sjednice, obilježio početak Nedelje ponosa 12-18. novembra 2018. godine.

Sjednicu je otvorila predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, a prisutnima su se obratili/e: Danijel Kalezić, predsjednik Upravnog odbora Quer Montenegro; Blanka Radošević - Marović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava u Ministarstvu za ljudska i

manjinska prava; dr Miro Knežević, generalni direktor Direktorata za javno zdravlje i programsku zdravstvenu zaštitu u Ministarstvu zdravlja; doc. dr Danilo Čupić, generalni direktor Direktorata za poslove nadzora u Ministarstvu unutrašnjih poslova; Duško Koprivica, rukovodilac Odsjeka za javni red i mir u Upravi policije i Dragan Đukić, savjetnik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Odbor je zaključio da Crna Gora ima dobar zakonodavni okvir za ostvarivanje prava LGBTIQ osoba, ali da još uvijek postoji veliki prostor za unaprjeđenje primjene zakonskih rješenja. Takođe je konstatovano da je važno što prije usvojiti zakon o životnim zajednicama lica istog pola i donijeti novu strategiju za poboljšanje kvaliteta života LGBTIQ osoba. U raspravi je istaknuta važnost promjene kulturnog konteksta, kako bi svi građani i građanke shvatili/e da seksualna orijentacija nije pitanje izbora, već pitanje poštovanja ljudskih prava. Ukazano je da postoji dobra saradnja između državnih institucija i LGBTIQ zajednice i pohvaljen Odbor za rodnu ravnopravnost što je organizovao ovu tematsku sjednicu. U skladu sa navedenim, dogovoreno je da je ovo tek prva u nizu sjednica Odbora za rodnu ravnopravnost koja će se baviti pitanjem ostvarivanja prava LGBTIQ osoba.

Sjednici Odbora prisustvovali/e su: Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava; Marina Tomović, predstavnik Delegacije EU u Podgorici; Tamara Pavićević, savjetnica za odnose sa javnošću u Upravi policije; Jelena Čolaković, v.d. izvršna direktorica NVO Juventas; Hana Konatar i Marija Jovanović - Asocijacija „Spektra“; Marica Vlahović i Katja Jovanović - Queer Montenegro.

- „75 godina političke participacije žena u Crnoj Gori“ bila je tema 24. sjednice, održane 8. decembra, u proširenom sastavu. Odbor je održavanjem ove sjednice obilježio datum kada je 5-6. decembra 1943. godine u Kolašinu održan Prvi kongres AFŽ-a Crne Gore i Boke.

Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak u uvodnom izlaganju podsjetila je na značaj i ulogu Antifašističkog fronta žena u istoriji Crne Gore, kao i na civilizacijske tekovine koje su proistekle iz tog pokreta. Ona je istakla da se moraju promišljati i realizovati antifašističke poruke da bismo živjeli u društvu ravnopravnih, u kome nema diskriminacije i gdje svi imaju jednake šanse i mogućnosti.

Članica Odbora za rodnu ravnopravnost Branka Tanasijević podsjetila je na početak borbe žena za njihova prava, u prvoj polovini XX vijeka, ocjenjujući da su se bez rezerve borile za mir i za ostvarivanje svojih prava. Takođe, imala je poruku za buduće generacije da je potrebno nastaviti borbu za suštinsku ravnopravnost. Iznoseći podatke o zastupljenosti žena u crnogorskoj Skupštini od 1946. godine do danas, izrazila je očekivanje da će se unaprijediti kvota za manje zastupljeni pol u izbornom zakonodavstvu, što će biti još jedan korak dostizanju rodne ravnopravnosti i ravnopravnog učešća žena u politici Crne Gore.

Članica Odbora za rodnu ravnopravnost Aleksandra Vuković govorila je o doprinosu članica AFŽ-a na utemeljenju ženskih političkih prava u Crnoj Gori, o njihovom junaštvu, pregalaštvu i vjeri u nove vrijednosti. Između ostalog, govorila je i svoje stihove posvećene junakinjama iz Antifašističkog pokreta žena.

Učesnicima sjednice obratila se članica NVO NOVA Centar za feminističku kulturu Nataša Nelević.

Ona je saopštila: „Kada je o istoriji AFŽ-a riječ, to znači da nam sjećanje na ovu političku organizaciju ne treba radi nostalgije, lijepih uspomena, već prije svega zato da bismo razumijevajući ciljeve ženskog pokreta u socijalizmu i prepreke koje su se pojavile, upoređujući ta iskustva sa našim savremenim naporima da se izborimo za prava žena, mogli izvući određene zaključke koji će usmjeriti naše dalje djelovanje u istom smjeru.“

Sjednici Odbora prisustvovali/e su: zamjenica generalnog sekretara Skupštine Crne Gore Marija Mirjačić, koordinatorke za rodnu ravnopravnost u ministarstvima, predstavnice civilnog sektora i predstavnice Udruženja studenata Pravnog fakulteta „ADAMS“.

4. Zajedničke sjednice

- Na Prvoj zajedničkoj sjednici Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za bezbjednost i odbranu, održanoj 14. maja, razmotren je Izvještaj o realizaciji za 2017. godinu Akcionog plana za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018), koji je usvojila Vlada Crne Gore, a kojim su definisane mjere i aktivnosti na integrisanju pitanja rodne ravnopravnosti u procese reforme sistema odbrane i na svim nivoima na kojima se donose odluke, kreira i sprovodi politika.

Realizacija aktivnosti iz Akcionog plana u 2017. godini ukazuje na značajnu posvećenost nosilaca aktivnosti i saradnika na primjeni utvrđenih ciljeva i aktivnosti koji se odnose na Rezoluciju SB 1325 i njoj pratećih rezolucija, kroz uspostavljanje evidencija po polu i rodno razvrstanu statistiku, kontinuirano sprovođenje edukacija radi podizanja nivoa svijesti o zabrani diskriminacije po osnovu pola, nasilju nad ženama i nasilju u porodici, trgovine ljudima, s posebnim osvrtom na prosjačenje, rane ugovorene brakove i radnu eksploataciju i važnost obrazovanja za romsku i egipćansku populaciju. Takođe, kroz realizaciju aktivnosti, ukazano je i na značaj integrisanja rodne perspektive u programe obuka za zaposlene u pravosuđu, u sistemu odbrane i bezbjednosti, posebno kroz edukacije lica koja se upućuju u mirovne misije i operacije podrške miru u kojima učestvuje Crna Gora, kao i u okviru priprema lica za odlazak na mandat u diplomatsko-konzularnu mrežu. Nosioci odgovornosti i saradnici iz Akcionog plana trebalo bi, i u 2018. godini, da nastave sa realizacijom utvrđenih ciljeva i aktivnosti i doprinesu razradi tri ključna područja za primjenu Rezolucije SB 1325 i njoj pratećih rezolucija: povećanje učešća žena u odlučivanju i mirovnim procesima, zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama i integracija rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovne operacije, kako bi se obezbijedila dobra osnova za pripremu i izradu nacrtu drugog Akcionog plana za period 2018-2022.

Sjednici su prisustvovali Mihailo Volkov, generalni direktor Direktorata za ljudske resurse u Ministarstvu odbrane i Radmila Đakonović, samostalna savjetnica i koordinatorke za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu odbrane.

- Na Drugoj zajedničkoj sjednici Odbora za rodnu ravnopravnost, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu i Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, održanoj 18. juna, a povodom ranije realizovanog konsultativnog saslušanja na temu „Zaštita i podrška ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u porodici“ članovi/ice odbora su jednoglasno usvojili zaključke i saglasili se da isti budu prosljeđeni resornim ministarstvima.

Zaključci:

1. Neophodno je zaokružiti pravni okvir i obezbijediti punu zaštitu prava žrtava u postupcima pred pravosudnim organima, uključujući efikasnu i blagovremenu besplatnu pravnu pomoć, zaštitu prava i privatnosti žrtava prilikom svjedočenja (naročito kada su u pitanju djeca), efikasnu primjenu zaštitnih mjera, kao i smanjenje rizika od ponavljanja i pojačavanja nasilja;
2. Naročito je potrebno da se problem nasilja nad ženama i nasilja u porodici sanira kroz precizno strukturisanu i koordinisanu saradnju svih nadležnih institucija i pravosudnih organa, kao i kroz razvoj partnerstva sa ostalim sektorima, prije svega, nevladinim organizacijama, primjenjujući pritom usvojene standarde propisane konvencijama Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija;
3. Potrebno je uvezati informacijski sistem socijalnog staranja - socijalni karton, (koji se koristi u Ministarstvu rada i socijalnog staranja), sa prijavama u policiji, kao i statističkim podacima sudova u cilju dobijanja sveobuhvatnih podataka slučajeva nasilja u porodici, kako bi kroz multidisciplinarni odgovor žrtve dobile pravovremenu i odgovarajuću zaštitu;
4. Takođe je potrebno povećati nivo javne svijesti o nasilju nad ženama i nasilju u porodici, kroz kvalitetniji nivo informisanosti i znanja javnosti o uzrocima, rasprostranjenosti i posljedicama nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i postojećim mehanizmima zaštite od nasilja;
5. Naročito je neophodno da Ministarstvo zdravlja, tokom 2018. godine, pristupi rješavanju pitanja psihosocijalnog tretmana nasilnika, kako bi se stvorili potrebni preduslovi za sprovođenje ove zaštitne mjere, a Ministarstvo unutrašnjih poslova izradi uputstva za postupanje i procesuiranje slučajeva prisilnih brakova u romskim i egipćanskim zajednicama za potrebe policije, centara za socijalni rad, škola, sudova i domova zdravlja;
6. Potrebno je da Operativni tim za borbu protiv porodičnog nasilja i nasilja nad ženama u Ministarstvu unutrašnjih poslova, koji pored policijskih službenika čine i predstavnici civilnog sektora i drugih nadležnih institucija, svojim aktivnostima naročito doprinese boljoj primjeni Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i efikasnijoj zaštiti žrtve. Takođe, da akcenat rada bude na slučajevima nasilja u porodici koji su kompleksniji po svojoj strukturi, na predmetima u kojima su počinioci nasilja bili povratnici, postupajući sa većim senzibilitetom, kako bi se na vrijeme preveniralo nasilje u porodici i pružila preventivna pomoć eventualnim žrtvama nasilja.

5. Radionice

- Odbor je, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, uz podršku Kancelarije, organizovao dvodnevnu radionicu na temu „Rodna ravnopravnost i orodnjavanje“, u cilju realizacije jedne od mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore septembar 2016 – septembar 2018, koja predviđa da Skupština permanentno edukuje i jača sve svoje kapacitete za primjenu koncepta rodne ravnopravnosti u svakodnevnom radu.

Radionica je održana 23. i 24. aprila u Podgorici.

Na otvaranju su govorile Sanja Pavićević, članica Odbora za rodnu ravnopravnost i Lia Magnaguagno, šefica programa za pitanja rodne ravnopravnosti Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Članica Odbora Sanja Pavićević saopštila je da je neophodno orodnjavanje svih politika i naglasila da realizacija Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore septembar 2016 – septembar 2018. treba da utiče na podizanje svijesti o pitanjima rodne ravnopravnosti i značaja integracija politika rodne ravnopravnosti, kao i uspostavljanje mehanizama ostvarivanja rodne ravnopravnosti u Skupštini Crne Gore.

Rad dvodnevne radionice, koju su vodile ekspertkinje Karolina Leaković i Slavica Striković, odvijao se u okviru panela: „Rodna ravnopravnost i ženska ljudska prava – osnovni koncepti“, „Orodnjavanje u institucijama i politici“, „Politička zastupljenost žena: Glasovi koji se ne čuju?“, „Politički rječnik i rod“, „Političarke u medijima“ i „Politički sistem i javne politike – rade li u interesu žena?“.

U radu dvodnevne radionice učestvovali/e su poslanici/e: Sanja Pavićević, Jovanka Laličić, Ana Nikolić, Zvonko Vuković i Radule Novović, sekretari/ke skupštinskih odbora i savjetnici/e u sekretarijatima odbora.

- Odbor za rodnu ravnopravnost u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori organizovao je dvije jednodnevne radionice za poslanike/ce i zaposlene u Skupštini, na temu „Rodna ravnopravnost i orodnjavanje“, u cilju realizacije jedne od mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore, septembar 2016 - septembar 2018, koja predviđa izgradnju kapaciteta i procedura za realizaciju procjena u svim fazama kreiranja i usvajanja zakona, politika i drugih akata.

Radionice su održane 17. i 18. septembra u Podgorici.

Rad radionica koje su vodile ekspertkinje Karolina Leaković i Slavica Striković odvijao se u okviru panela „Rodna ravnopravnost i ženska ljudska prava - osnovni koncepti“ i „Orodnjavanje u institucijama i politici“.

Učesnicima/ama radionice prezentovani su međunarodni standardi za rodnu ravnopravnost i rodno senzitivno zakonodavstvo, predstavljena publikacija „Zakoni za žene i muškarce: Praktični vodič za rodno senzitivno zakonodavstvo“ i studije slučaja rodna analiza Predloga zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

U radu radionica učestvovali/e su: poslanici/e Zvonko Vuković, Boris Mugoša, Nada Drobnjak, Branka Tanasijević i Maja Bakrač; zamjenica generalnog sekretara Skupštine Crne Gore Marija Mirjačić; pomoćnica generalnog sekretara Skupštine Crne Gore Nataša Komnenić; sekretari/ke skupštinskih odbora; kao i savjetnici/e u sekretarijatima odbora; saradnici/e u Službi kadrovskih i opštih poslova; Kancelariji generalnog sekretara Skupštine Crne Gore; Sektoru za istraživanje, dokumentacione poslove i informatičku mrežu; Odjeljenju za protokol i Demokratskim radionicama.

- Odbor za rodnu ravnopravnost u saradnji sa misijom OEBS-a u Crnoj Gori, organizovao je dvodnevnu radionicu za poslanike/ce i zaposlene u Skupštini, na temu „Rodno odgovorno

budžetiranje“ u cilju realizacije jedne od mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore, septembar 2016 - septembar 2018, koja predviđa izgradnju kapaciteta i procedura za realizaciju procjena u svim fazama kreiranja i usvajanja zakona, politika i drugih akata.

Radionica je održana 7. i 8. decembra u Podgorici.

Rad radionica koje su vodile ekspertkinje Marija Risteska i Slavica Striković odvijao se u okviru panela „Koncept roda i orodnjavanje“ i „Uvod u rodno odgovorno budžetiranje“.

Učesnicima/ama radionice prezentovane su osnove rodno odgovornog budžetiranja, analiza politika, analiza isplativosti i učinkovitosti, sa posebnim akcentom na rod i međunarodne primjere u praksi rodno odgovornog budžetiranja.

U radu radionica učestvovali/e su član/ice Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, Zvonko Vuković, Branka Tanasijević, Sanja Pavićević; poslanici/a Mirsad Murić, Suad Numanović, Andrija Popović, Anka Vukićević i savjetnici/e u sekretarijatima Odbora za rodnu ravnopravnost, Odbora za zdravlje, rad i socijalno staranje, Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Tabelarni prikaz

Broj sjednica	20
Broj razmatranih tačaka dnevnog reda	29
Trajanje sjednica u satima i danima	30 sati i 45 minuta 19 dana
Broj razmatranih prijedloga zakona	2
Broj razmatranih prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona	
Broj razmatranih amandmana	
Broj podnijetih amandmana	
Broj razmatranih izvještaja koje pojedini organi, saglasno zakonu, dostavljaju Skupštini	1
Broj razmatranih izvještaja, strategija i drugih akata dostavljenih Odboru	4
Broj konsultativnih saslušanja	3
Učešće na sjednicama, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine	335
Ostale aktivnosti Odbora (konferencije, javne tribine, sastanci, seminari, kampanje) - radionice - konferencije - sastanci - kampanje	3

MEĐUNARODNE I OSTALE AKTIVNOSTI

Naziv aktivnosti	Regionalna konferencija na temu „Rodna ravnopravnost i reforma državne uprave na Zapadnom Balkanu“
Datum	30. i 31. januar 2018. godine
Mjesto	Beograd
Organizator	Regionalna škola za javnu upravu (ReSPA) u saradnji sa Koordinacionim tijelom Vlade Republike Srbije za rodnu ravnopravnost i Timom Vlade Republike Srbije za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
Učesnici/e	Članica Odbora za rodnu ravnopravnost Maja Bakrač, stručnjaci/kinje za rodnu ravnopravnost i reformu javne uprave iz regiona Zapadnog Balkana, službenici/ce koji se bave ravnopravnošću polova i reformom javne uprave u relevantnim institucijama, predstavnici/ce nevladinih organizacija iz Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine, visoki zvaničnici Republike Srbije i Bosne i Hercegovine, ambasadori EU, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) i ambasador Crne Gore u Republici Srbiji, kao i šefica Kancelarije UN WOMEN u Srbiji.
Kratak opis aktivnosti	Konferencija je usmjerena na povezivanje reforme državne uprave i rodne ravnopravnosti. Tokom dvodnevnog rada predstavljeni su rezultati regionalnog istraživanja o rodnoj ravnopravnosti u državnoj upravi, sa posebnim fokusom na Crnu Goru, Srbiju i Bosnu i Hercegovinu. Jedna od sesija posvećena je iskustvima zemalja Zapadnog Balkana u rodno odgovornom budžetiranju.

Naziv aktivnosti	Studijska posjeta Evropskom parlamentu u okviru programa podrške parlamentima zemalja proširenja, posebno Zapadnog Balkana
Datum	20. i 21. februar 2018. godine
Mjesto	Brisel
Organizator	Evropski parlament
Učesnici/e	Predsjednica i članice Odbora za rodnu ravnopravnost: Nada Drobnjak, Branka Tanasijević, Sanja Pavićević i Maja Bakrač. Sa delegacijom Odbora u studijskoj posjeti Evropskom parlamentu bila je i delegacija Ženske političke mreže, u sastavu: Snežana Jonica, Valentina Tadić, Anka Vukićević i Hatidža Đoni.
Kratak opis aktivnosti	<p>Delegacija Odbora za rodnu ravnopravnost boravila je u Briselu 20. i 21. februara, na poziv Evropskog parlamenta, u okviru studijske posjete i programa podrške parlamentima zemalja proširenja, posebno Zapadnog Balkana.</p> <p>Tokom dvodnevne posjete, članice delegacije su imale priliku da razgovaraju sa brojnim predstavnicima institucija Evropske unije, među kojima i sa izvjestiocem Evropskog parlamenta za Crnu Goru Čarlsom Tanokom, vodećim članom Aktivnosti za podršku demokratiji za Zapadni Balkan i Tursku, Eduardom Kukanom, predsjedavajućim Odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU i CG, Davidom Martinom i potpredsjednicom Evropskog parlamenta zaduženom za Zapadni Balkan Liviom Jarokom. Takođe, delegacija je prisustvovala i sjednici Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost Evropskog parlamenta, na kojoj je predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak govorila o pitanjima rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori.</p> <p>Članice crnogorske delegacije su razgovarale sa kolegama iz Evropskog parlamenta o brojnim temama koje se tiču pitanja rodne ravnopravnosti, kao što su političko i ekonomsko osnaživanje žena, borba protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja, učešće žena u politici i na tržištu rada, rodna ravnopravnost u medijima i digitalnom dobu, rodno budžetiranje, kao i napredak Crne Gore u postupku proširenja u pogledu pregovaračkog procesa.</p> <p>Opšti utisak je da poslanici Evropskog parlamenta snažno podržavaju proces evropskih integracija Crne Gore, kao i napredak Crne Gore u pregovorima o pristupanju.</p>

	Zvaničnici Evropskog parlamenta su pozdravili uspostavljanje Ženske političke mreže, koju čine žene iz 14 političkih partija u Crnoj Gori, a čija je uloga da se unaprijedi legislativa u oblasti rodne ravnopravnosti.
--	---

Naziv aktivnosti	Konferencija na temu „Sprečavanje dječjih brakova u Crnoj Gori: izazovi, naučene lekcije i teorija promjene“
Datum	23. februar 2018. godine
Mjesto	Podgorica
Organizator	NVO Centar za romske inicijative u partnerstvu sa predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori
Učesnici/e	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, državni sekretar u Ministarstvu unutrašnjih poslova Dragan Pejanović, šef predstavništva UNICEF-a za Crnu Goru Osama Makkawi Khogali, šefica Sektora za politiku, evropske integracije i privredu u Delegaciji EU u Crnoj Gori Plamena Halacheva i izvršna koordinatorka NVO Centar za romske inicijative Fana Delija, predstavnici/e relevantnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija.
Kratak opis aktivnosti	<p>Konferencija je organizovana povodom predavljanja rezultata istraživanja „Sprečavanje dječjih brakova u Crnoj Gori: izazovi, naučene lekcije i teorija promjene“. Istraživanje je nastalo u okviru programa „Koordinisanim djelovanjem do suzbijanja nasilja i dječjih brakova u romskoj i egipćanskoj zajednici“, koji sprovodi NVO Centar za romske inicijative u partnerstvu sa predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori, a uz finansijsku podršku Evropske unije.</p> <p>Na konferenciji su predstavljene Smjernice za postupanje nadležnih institucija u slučajevima prepoznavanja i procesuiranja dječjih brakova i vanbračnih zajednica. Kroz jasno određene operativne postupke, koji su definisani Smjernicama, konkretizovane su zakonom definisane obaveze ovih institucija.</p>

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Nade Drobnjak sa ambasadoricom Ujedinjenog kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske u Crnoj Gori N.J.E. Alison Kemp
Datum	2. mart 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak i ambasadorica Alison Kemp
Kratak opis aktivnosti	<p>Ambasadorica Kemp je izrazila interesovanje za rad Odbora za rodnu ravnopravnost i pohvalila održavanje sjednica Ženskog parlamenta, čije će se naredno zasijedanje održati 7. marta, u susret Međunarodnom danu žena.</p> <p>Tokom sastanka je razgovarano o političkom osnaživanju žena u Crnoj Gori, kao i o mogućoj saradnji na polju rodnog budžetiranja sa Parlamentarnom budžetskom kancelarijom, koja je formirana u okviru projekta Skupštine i Vestminsterske fondacije za demokratiju, u sklopu dvogodišnjeg projekta koji Vestminsterska fondacija za demokratiju sprovodi uz podršku ambasade Velike Britanije u Podgorici.</p>

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Nade Drobnjak sa nerezidencijalnom ambasadoricom Izraela za Crnu Goru Nj.E. Dr Alonom Fišer-Kam
Datum	2. mart 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak i nerezidencijalna ambasadorica Izraela za Crnu Goru Alona Fišer-Kam

Kratak opis aktivnosti	<p>Tokom sastanka razmijenjene su informacije o stanju rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori i Izraelu. Ambasadorica Fišer-Kam je iskazala očekivanje da će predsjednica Odbora uzeti učešće na Međunarodnoj konferenciji liderki, koja će se održati 28 -30. maja 2018. godine u Izraelu.</p> <p>Konferencija je namijenjena liderkama koje predvode pozitivne promjene u svojim zemljama, a obezbijediće platformu za razmjenu iskustava i primjera pozitivne prakse iz različitih zemalja. Ovo će biti 30. po redu međunarodna konferencija, koja se održava svake dvije godine, i označiće 60. godišnjicu rada izraelske Agencije za međunarodnu razvojnu saradnju (MASHAV).</p>
------------------------	--

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Nade Drobnjak sa političkim analitičarem u Misiji OEBS/ODIHR za posmatranje predsjedničkih izbora Maurom Kalvom.
Datum	28. mart 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, politički analitičar u Misiji OEBS/ODIHR za posmatranje predsjedničkih izbora Mauro Kalvo i asistentkinja Vidosava Vulcanović.
Kratak opis aktivnosti	<p>Tokom sastanka razgovarano je o položaju žena u Crnoj Gori, njihovu zastupljenosti u javnom sektoru i društvenom životu.</p> <p>Sastanku je prisustvovala asistentkinja političkog analitičara Vidosava Vulcanović.</p>

Naziv aktivnosti	Završna konferencija projekta „Žene u menadžmentu u Crnoj Gori: Podrška liderstvu i profesionalnom razvoju žena u Crnoj Gori“
Datum	30. mart 2018. godine
Mjesto	Podgorica
Organizator	Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG)
Učesnici/e	U radu konferencije učestvovali su predstavnici/e relevantnih institucija, akademske zajednice, nevladinih i međunarodnih organizacija.
Kratak opis aktivnosti	<p>Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak govorila je na otvaranju Završne konferencije projekta „Žene u menadžmentu u Crnoj Gori: Podrška liderstvu i profesionalnom razvoju žena u Crnoj Gori“, koju sprovodi Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG), uz podršku Međunarodne organizacije rada (ILO), u okviru regionalnog projekta ILO i UNDP „Promocija inkluzivnih rješenja na tržištu rada na Zapadnom Balkanu“, koji finansira Austrijska razvojna agencija (ADA).</p> <p>U okviru ovog događaja, organizovana je posebna svečanost – ceremonija dodjele nagrade za „NAJ MENADŽERKE u Crnoj Gori“ za 2017. godinu (u četiri kategorije: privreda, javni sektor, civilni sektor, mediji). Ovom prilikom crnogorskoj javnosti predstavljene su laureatkinje i odati im priznanje za odgovoran rad, profesionalan pristup poslu i uspješne rezultate koje ostvaruju, a čime dodatno potvrđuju snagu ženskog liderstva i značaj većeg učešća žena na pozicijama upravljanja i rukovođenja.</p> <p>Predsjednici Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore Nadi Dobnjak dodijeljena je plaketa za doprinos ukupnim procesima ekonomskog osnaživanja žena u Crnoj Gori.</p> <p>Svečanoj ceremoniji prethodio je radni dio konferencije, na kojem je upriličeno prvo javno predstavljanje izvještaja Biroa za poslodavačke aktivnosti ILO-a (ILO ACT/EMP) o ženama u biznisu i menadžmentu u Istočnoj Evropi i Centralnoj Aziji, što će i Crnu Goru i sam događaj staviti u svojevrstan fokus regionalnih dešavanja.</p>

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora za rodnu ravnopravnost sa savjetnicom ministarke za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.
Datum	25. april 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak i savjetnica ministarke za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Sanja Škuletić – Malagić.
Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka razgovarano je o realizaciji mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu septembar 2016 - septembar 2018.godine, sa posebnim akcentom na organizovanje radionica na teme „Uvođenje rodnog aspekta u zakonodavstvo – Skupština Crne Gore“, „Rodna ravnopravnost i orodnjavanje“ i „Uvođenje rodno odgovornih procedura budžetiranja“. Govorilo se o rezultatima regionalne saradnje na polju unaprjeđenja rodne ravnopravnosti i ukazano na značaj njenog nastavka.

Naziv aktivnosti	Regionalni sastanak na temu „Ravnopravnost spolova i korupcija“
Datum	15. maj 2018. godine
Mjesto	Sarajevo, BiH
Organizator	Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini
Učesnici/e	Članica Odbora za rodnu ravnopravnost Maja Bakrač, predsjednica Odbora za antikorupciju Daliborka Pejović, predstavnici/e parlamenata Albanije, Srbije, Hrvatske, Makedonije, Bosne i Hercegovine, ministarka odbrane Bosne i Hercegovine, predstavnici/e OEBS-a BiH, Albanije, Srbije i Makedonije, direktor Agencije za sprječavanje korupcije BiH, predstavnica Udruženja žena sudija BiH, NVO i nezavisni eksperti.

Kratak opis aktivnosti	<p>Na otvaranju je govorio šef Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini Bruce G. Berton.</p> <p>U okviru panel rasprava diskutovano je na teme - „Ravnopravnost spolova i korupcija“ i „Oblikovanje antikoruptivnog ponašanja u politici“.</p> <p>Predsjednica Odbora za antikorupciju Daliborka Pejović predstavila je iskustva Crne Gore u borbi protiv korupcije, izazove sa kojima se borimo i kakav zakonski i institucionalni okvir imamo. Tokom diskusije, između ostalog, apostrofirala je problem sudske prakse u postupanju povodom slučajeva korupcije.</p> <p>Na kraju rada Regionalnog sastanka usvojeni su zaključci i preporuke.</p> <p>Predsjednica Odbora za antikorupciju Daliborka Pejović i članica Odbora za rodnu ravnopravnost Maja Bakrač prisustvovala su i sastanku posvećenom jačanju saradnje i povezivanju članica parlamenata u regiji, na kojem je savjetnica za pitanja rodne ravnopravnosti OSCE/ODIHR Lana Ačkar, između ostalog, prezentovala pregled provedenih preporuka sa prethodnih sastanaka.</p>
------------------------	---

Naziv aktivnosti	Sastanak o projektu „Istraživanje OEBS-a o dobrobiti i bezbjednosti žena“
Datum	17. maj 2018. godine
Mjesto	Podgorica
Organizator	Misija OEBS-a u Crnoj Gori
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici/e Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva zdravlja i Instituta za javno zdravlje.
Kratak opis aktivnosti	<p>Menadžerka projekta Serani Siegal predstavila je postignuti napredak, sprovedene aktivnosti, kao i buduće korake u implementaciji projekta koji je u februaru 2017. godine predstavljen na WebEx sastanku lokalnim akterima koji u Crnoj Gori rade na sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama.</p> <p>Cilj projekta je sprovođenje istraživanja o rasprostranjenosti nasilja nad ženama u sedam država članica OEBS-a, a istraživanje će obuhvatiti zemlje u Jugoistočnoj Evropi i Istočnoj Evropi, uključujući i Crnu Goru.</p> <p>Krajnji cilj projekta je stvaranje baze podataka o različitim oblicima nasilja nad ženama, koja će se koristiti za unapređenje politika i planiranja nacionalnih aktera, kao što su sektor bezbjednosti, izvršne i</p>

	<p>zakonodavne institucije, socijalni servisi, kao i međunarodni akteri. Podaci se mogu koristiti za izvještavanje u sklopu različitih međunarodnih okvira Ujedinjenih Nacija i Savjeta Evrope.</p> <p>Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobniak predstavila je aktivnosti Odbora za rodnu ravnopravnost na polju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i porodičnog nasilja.</p>
--	---

Naziv aktivnosti	30. međunarodna konferencija „Žene liderke za promjene“
Datum	28 - 31. maj 2018. godine
Mjesto	Haifi i Jerusalem, Izrael
Organizator	MCTC – Međunarodni trening centar Golda Meir MASHAV „Camel“ u sklopu 60. godišnjice MASHAV-a (Agencije za međunarodnu razvojnu saradnju).
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobniak, učesnice iz više od 50 država – predsjednice država, poslanice i ministarke, vodeće ličnosti iz medija, ekonomije, privatnog sektora, akademske zajednice, umjetnosti i obrazovanja, kao i visoki predstavnici/e međunarodnih nevladinih organizacija i organizacija UN-a.
Kratak opis aktivnosti	<p>Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobniak učestvovala je na 30. međunarodnoj konferenciji „Žene liderke za promjene“, koja je održana od 28. do 31. maja u Haifi i Jerusalmu, Izrael.</p> <p>Ovogodišnja specijalna konferencija, organizovana u čast 60. godišnjice MASHAV-a i 70. godišnjice države Izrael, bila je namijenjena razmjeni iskustava žena liderki iz 44 zemlje svijeta.</p> <p>U sklopu konferencije, predsjednica Drobniak je prisustvovala prijemu koji je priredio predsjednik države Izrael Reuven Rivlin, u svojoj predsjedničkoj rezidenciji, i posjetila Yad Vashem, memorijalni centar posvećen žrtvama holokausta.</p> <p>Na margini konferencije predsjednica Drobniak se sastala sa ministarkom regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske Gabrijelom Žalac.</p>

Naziv aktivnosti	Radionica na temu „Kreiranje Onlajn programa za rodno osjetljive parlamente“
Datum	6. jun 2018. godine
Mjesto	Vilnius, Litvanija
Organizator	Evropski institut za rodnu ravnopravnost EIGE u Vilniusu, Litvanija
Učesnici/e	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, predstavnice parlamenata država članica EU, Republike Srbije i Bosne i Hercegovine.
Kratak opis aktivnosti	Tokom radionice rađeno je na razvoju programa za samoocjenjivanje nacionalnih i regionalnih parlamenata, koji će pomoći u prikupljanju podataka za mjerenje rodne osjetljivosti u njihovoj oranzaciji i radu, a u oblastima: jednake mogućnosti muškarcima i ženama da budu izabrani u parlament; jednake mogućnosti za uticaj na donošenje odluka u parlamentu; postojanje odgovarajućeg prostora u dnevnom redu za teme iz ove oblasti i usvajanje rodno osjetljivih zakona. Upotreba ovog onlajn programa za samoocjenjivanje parlamenata će doprinijeti strateškom prioritetu EIGE za pružanje podrške u integrisanju rodne perspektive u radu institucija EU, zemalja članica, kao i zemalja koje pristupaju EU.

Naziv aktivnosti	Radionica Women Political Leders (WPL) Summit 2018 – „Vrijeme je! 100 razloga za akciju“
Datum	8. jun 2018. godine
Mjesto	Vilnius, Litvanija
Organizator	Evropski institut za rodnu ravnopravnost EIGE u Vilniusu, pod pokroviteljstvom predsjednice Litvanije.
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predsjednice država, vlada i poslanice iz velikog broja zemalja.
Kratak opis aktivnosti	Tokom dvodnevnog rada govorilo se o izazovima sa kojima se društva i institucije suočavaju u digitalnom dobu, sa posebnim osvrtom na to kako digitalno okruženje može biti pokretač ekonomskog i društvenog razvoja, kao i postizanja inkluzivnog društva. Fokus je bio i na temama

	<p>ženskog liderstva, značaju rodno odgovornih parlamenata, ekonomskom osnaživanju žena, kao i upotrebi društvenih mreža u političkom radu žena.</p> <p>Predsjednica Odbora Nada Drobnjak govorila je o primjeni Akcionog plana za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore i istakla da je Skupština Crne Gore posvećena usvajanju rodno odgovornih zakona i politika, kao i jačanju svijesti o rodnoj ravnopravnosti u kulturi skupštinskog rada.</p>
--	---

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora Nade Drobnjak sa pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske i direktoricom Agencije za ravnopravnost spolova BiH
Datum	19. jun 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Nada Drobnjak, predsjednica Odbora, Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske, Sama Filipović-Hadžiabdić, direktorica Agencije za ravnopravnost spolova BiH i Kika Svetlin-Babić, savjetnica u Agenciji za ravnopravnost spolova BiH.
Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka razgovarano je o regionalnoj saradnji na polju rodne ravnopravnosti, sa posebnim osvrtom na status institucionalnih mehanizama i lokalizaciji akcionih planova za primjenu Rezolucije 1325 SBUN – Žene, mir, bezbjednost.

Naziv aktivnosti	Sastanak sa članovima Savjeta za građansku kontrolu rada policije
Datum	10. jul 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica i član/ice Odbora: Nada Drobnjak, Zvonko Vuković, Branka Tanasijević i Sanja Pavićević, članovi Savjeta za građansku kontrolu rada policije: mr Aleksandar Saša Zeković, dr Vladimir Dobričanin i prof. dr Dražen Cerović.

Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka najviše pažnje je posvećeno primjeni Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulskoj konvenciji) i Rezoluciji SBUN 1325 - Žene, mir, bezbjednost, kao i modelima saradnje kroz obostranu komunikaciju, kako bi se kvalitetnije sagledale i unaprijedile brojne teme protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama. Pohvaljeni su dosadašnji naponi u sprovođenju rodni politika unutar Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije. Razgovarano je o značaju prikupljanja rodno razvrstanih statističkih podataka, kao i o potrebi povećanja broja žena u policiji i na mjestima odlučivanja.
------------------------	---

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa šeficom Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori
Datum	27. jul 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, šefica Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori Lia Magnaguagno i viša programska asistentkinja u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori Ana Krušić.
Kratak opis aktivnosti	U razgovoru je iskazana spremnost za nastavak uspješne saradnje, posebno kada je riječ o primjeni Plana aktivnosti za rodno odgovornu Skupštinu Crne Gore i praćenju primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti, u kontekstu kontrolne funkcije palamenta, kao i o učešću žena u političkom i javnom životu.

Naziv aktivnosti	Studijska posjeta Delegacije Odbora za rodnu ravnopravnost austrijskim institucijama u Beču
Datum	25. i 26. septembar 2018. godine
Mjesto	Beč
Organizator	Misija OEBS-a u Crnoj Gori

Učesnici/e	Predsjednica i članice Odbora: Nada Drobnjak, Branka Tanasijević i Sanja Pavićević
Kratak opis aktivnosti	U okviru posjete, koja je realizovana u okviru kontinuiranog programa podrške Misije OEBS-a Skupštini Crne Gore, održani su sastanci sa predstavnicima zaduženim za rodna pitanja kako u Misiji OEBS-a i Parlamentu Austrije, tako i u Federalnom ministarstvu finansija i opštini Beč. Delegacija je razmijenila iskustva i najbolje prakse u pogledu rodnog budžetiranja, promocije principa i standarda rodne ravnopravnosti.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa predstavnikom norveškog Centra za integritet u sektoru odbrane - CIDS
Datum	8. novembar 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, Svein Erikson, vođa projekta koji se odnosi na izgradnju integriteta u sektoru odbrane, a koji realizuje Centar za integritet u sektoru odbrane (CIDS) u saradnji sa Ministarstvom odbrane i Ministarstvom unutrašnjih poslova Crne Gore, Biljana Dulović, koordinatorka za pitanja rodne ravnopravnosti u Ministarstvu unutrašnjih poslova i Rajko Radović, lokalni saradnik na projektu.
Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka razgovarano je o nivou ostvarivanja rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori i Norveškoj, sa posebnim akcentom na rodnu ravnopravnost u sektoru bezbjednosti, kao i na, do sada, ostvarene rezultate projekta.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa ekspertkinjom UN WOMEN-a
Datum	9. novembar 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost

Učesnici/e	Predsjednica Odbor Nada Drobnjak, članica Odbora Branka Tanasijević, ekspertkinja UN WOMEN-a Sanja Nikolin, načelnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović i saradnica u Odjeljenju za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Senada Cikotić.
Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka razgovarano je o položaju žena u Crnoj Gori, njihovoj zastupljenosti u javnom i društvenom životu, ekonomskom osnaživanju žena i regionalnoj saradnji na polju unaprjeđenja rodne ravnopravnosti. Ekspertkinja Sanja Nikolin bila je u radnoj posjeti Crnoj Gori radi prikupljanja informacija u okviru programa UN WOMEN-a o promovisanju rodno osjetljivih politika u Jugoistočnoj Evropi i Republici Moldaviji. Regionalni program pomaže nacionalnim i lokalnim vlastima da sprovedu svoje obaveze vezane za rodnu ravnopravnost kako bi se u potpunosti integrisao rodno osjetljivi budžet, te stekla odgovornost upravljanja i praćenja realizacije nacionalnog i lokalnog budžeta. Program ima za cilj da razvije sposobnost svih relevantnih institucija da koriste rodnoosjetljivo budžetiranje kao jednu od bitnih alatki za ostvarivanje rodne ravnopravnosti.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa predstavnicima Centra za romske inicijative – Nikšić
Datum	13. novembar 2018. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, izvršna koordinatorka Centra za romske inicijative Nikšić Fana Delija i predsjednik savjetodavnog odbora Centra za romske inicijative Nikšić Slavko Marić.
Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka predstavljeni su izazovi sa kojima se Crna Gora suočava na sprječavanju dječjih, ugovorenih brakova u zajednici Roma i Egipćana, kao i podizanju svijesti o značaju iskorjenjivanja ovog društvenog fenomena. Predsjednica Odbora je naglasila da Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore nastoji da afirmiše politiku antidiskriminacije, kao i aktivnosti koje daju podsticaj unaprjeđenju ukupnog položaja romske i egipćanske zajednice. Takođe, naglasila je da i dalje treba ulagati napor u podizanju svijesti o zabrani prisilnih i

	dječjih brakova, jer ugovoreni brakovi predstavljaju nasilje iako se pokušavaju opravdati činjenicom da su dio romske tradicije, kao i da NVO Centar za romske inicijative i druge nevladine organizacije koje se bave ovim pitanjima već duže vrijeme ulažu napor da tu pojavu učine vidljivom i prekinu njeno višedecenijsko postojanje.
--	--

Naziv aktivnosti	Regionalni forum: Promocija implementacije Istanbulske konvencije na Zapadnom Balkanu i u Turskoj
Datum	27. i 28. novembar 2018. godine
Mjesto	Skoplje
Organizator	Vlada Republike Makedonije, Savjet Evrope, Evropska komisija i UN WOMEN, u partnerstvu sa Evropskim ženskim lobijem.
Učesnici/e	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici/e parlamenata, ministarstava, nevladinih organizacija iz regiona i Zapadnog Balkana, kao i predstavnice GREVIO Komiteta i UN WOMEN-a. Skup je otvorio premijer Makedonije.
Kratak opis aktivnosti	Predsjednica Odbora je govorila o primjeni Istanbulske konvencije u Crnoj Gori u okviru panela na temu „Regionalna implementacija Istanbulske konvencije: napredak i izazovi“, tokom kojeg su dati odgovori na pitanja o ključnim aktivnostima koje su preduzete radi ubrzavanja implementacije Konvencije, o glavnim izazovima i dostignućima u ovom procesu nakon ratifikacije, iskustvu monitoringa GREVIO u podsticanju implementacije i zajedničkim naporima pri suočavanju sa izazovima sa kojima se zemlje srijeću prilikom implementacije ove konvencije.

SEKRETARKA ODBORA

Snežana Grupković, s. r.

PREDSJEDNICA ODBORA

Nada Drobnjak, s. r.

